Helsinki, **22.3.2017**

RESERVILÄISLIITTO
Reservistförbundet

LAUSUNTO PUOLUSTUSSELONTEOSTA

Reserviläisliitto kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto valtioneuvoston puolustuselonteosta. Pidämme selonteon isoja linjoja oikeansuuntaisina.

Suomen sotilaallinen toimintaympäristö on selonteossa kuvatulla tavalla viimeisinä vuosina radikaalisti muuttunut. Ukrainan tapahtumat, Krimin miehitys ja tähän liittynyt sodankuvan muutos sekä sotilaallisen tilanteen kiristyminen lähialueillamme edellyttävät myös Suomelta puolustusjärjestelmän kehittämistä sekä lisäresurssien käyttämistä koko valtakunnan kattavan, uskottavan, itsenäisen ja riittävän nopean toimintakyvyn omaavan puolustuksen ylläpitämiseksi. Nyt selonteossa esitettävä lisärahoitus on minimitaso, jolla näihin haasteisiin voidaan vastata. Tavoitteeksi tulisikin asettaa se, että puolustusmenot olisivat jatkossa noin 2,9 prosenttia bruttokansantuotteesta.

Reserviläisliiton jo aiemmin esittämällä tavalla selonteossa linjataan, että puolustusjärjestelmäämme tulee kehittää ensisijaisesti paikallispuolustusta laajentamalla. Sodan ajan vahvuuttamme tulee kasvattaa perustamalla lisää paikallispataljoonia, joiden tulee koostua mahdollisimman suuressa määrin vapaaehtoista reserviläisistä, jotka ovat valmiit sitoutumaan olemaan nopeasti käytettävissä ja, jotka ovat valmiita ylläpitämään omaa kenttäkelpoisuuttaan ja sotilaallista osaamistaan omaehtoisen toiminnan sekä koulutuksen avulla. Käytännön tasolla reserviläisten sijoitukset näihin yksiköihin tulee mahdollisimman laajasti toteuttaa yksiköihin sijoitetun päällystön oman harkinnan pohjalta, jolloin erilaisiin tehtäviin löydetään parhaiten sopivimmat mahdolliset henkilöt ja yksiköiden ns. koheesio kehittyy mahdollisimman vahvaksi.

Reserviläistä koostuvat paikallispataljoonat kykenevät parhaiten vastamaan mm. hybridisodankäynnin eri tilanteiseen ja esim. tunnuksettomien joukkojen käyttöön mahdollisten kriisien varhaisvaiheissa. Näiden joukkojen toimintaperiaatteita määriteltäessä tulee pääpaino asettaa yksiköiden nopean toiminnan kykyyn ja osaamisen riittävään tasoon joukkojen varustetason sijasta. Nopean toiminnan mahdollistamiseksi tarvitaan kuitenkin uudenlaisia varusteiden ja aseistuksen varastointiratkaisuja. Näiden yksiköiden toiminnan ja osaamisen riittävä taso voidaan parhaiten ja kustannustehokkaimmin turvata vapaaehtoista maanpuolustustyötä ja -koulutusta hyödyntämällä.

Reserviläisliitto | Döbelninkatu 2, 00260 Helsinki | (09) 4056 2040 | toimisto@reservilaisliitto.fi

Selonteon mukaan Puolustusvoimien sodan ajan vahvuus nousee 50.000 hengellä 280.000 henkeen osin joukkojen laskentaperusteita muutamalla. Reserviläisliitto katsoo, että sodan ajan vahvuutta tulisi nostaa 300.000 henkilön tasolle niin, että lisäys tulisi pääosin uusien paikallispataljoonien muodossa. Tällä hetkellä Puolustusvoimilla on pääosin vain yksi paikallispataljoona kussakin maakunnassa. Reserviläisliitto katsoo, että paikallisjoukoille määriteltyjen tehtävien ja vastuiden hoitaminen edellyttäisi pikemminkin kolmea paikallispataljoonaa kussakin maakunnassa.

Toimiakseen parhaalla mahdollisella tavalla paikallispuolustusjärjestelmän ja paikallispataljoonien toiminnan tulee nojautua nykyistä voimakkaammin Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen ja sen jäsenjärjestöjen toiminnan ja koulutuksen varaan. Tehokkuus paranee edelleen, mikäli Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen ja sen jäsenjärjestöjen toiminnan ja koulutuksen koordinaatiota tehostetaan lisäämällä niiden yhteistoimintaa ja yhdistämällä niiden väliportaan hallintorakenteita.

MPK:lla ja sen jäsenjärjestöillä tulisi kussakin maakunnassa olla vähintään yksi, yhteinen toimihenkilö, jonka tehtävänä olisi rekrytoida järjestöistä henkilöitä Puolustusvoimien paikallispataljooniin sekä toisaalta organisoida ja koordinoida järjestöjen sekä MPK:n toimintaa ja koulutusta niin, että niitä suunnitellaan ja ne toteutetaan parhaiten paikallispuolustustamme hyödyttävällä tavalla sekä laajuudessa. Toteutuakseen em. järjestelmä tarvitsee lisärahoitusta valtion talousarviosta.

Nykytilanne, jossa MPK:lla ja sen jäsenjärjestöillä on omat, väliportaan organisaationsa ja toimintamallinsa sekä tavoitteensa ei ole optimaalinen em. tavoitteen kanssa. Edellä kuvattuun tilaan pääseminen edellyttää kuitenkin mm. muutosvastarinnan johdosta budjettiohjausta vuosittaisessa valtion talousarviossa.

Omaehtoisen koulutuksen ja toiminnan lisäksi tarvitaan riittävän laajaa kertausharjoituskoulutusta. Näiden yhdistelmää hyödyntämällä tulisi jo selonteon suunnittelukauden kuluessa päästä tilanteeseen, jossa jokainen reserviläinen saisi kertausharjoitus- ja/tai muuta lisäkoulutusta omaan sodan ajan tehtäväänsä vähintään viiden vuoden välein. Vuosittainen harjoitustavoite tulisi määritellä budjettikirjassa omana rivinään, joka varmistaisi harjoitusten toteutumisen vuosittain halutussa laajuudessa.

Puolustusvoimien sodan ajan joukoista yli 95 prosenttia koostuu reserviläisistä. Nykyisin käytössä on joukkotuotantojärjestelmä, jossa varusmiespalveluksessa koulutetut yksiköt sijoitetaan sellaisenaan reserviin. Tämä järjestelmä tuottaa aiempaa tehokkaamman puolustusjärjestelmän.

Reserviläisliitto | Döbelninkatu 2, 00260 Helsinki | (09) 4056 2040 | toimisto@reservilaisliitto.fi

Eri maissa tehtyjen tutkimusten mukaan sodan ajan yksilöt kykenevät tehokkaampaan ja pitkäkestoisempaan vastarintaan myös epätoivoisilta näyttävissä tilanteissa, mikäli niihin sijoitetut henkilöt tuntevat toisena. Jatkossa tuleekin kiinnittää nykyistä enemmän huomiota siihen, että Puolustusvoimien sodan ajan yksiköissä tapahtuu mahdollisimman vähän henkilövaihdoksia.

Reserviläisten mahdollisuutta siirtyä täydennyspalvelukseen tulee em. syiden johdosta rajoittaa esim. niin, että kertausharjoituskutsun saanut ja täydennyspalvelukseen haluava reserviläinen siirretään täydennyspalveluksen piiriin vasta kyseisen kertausharjoituksen jälkeen. Lisäksi täydennyspalvelukseen siirtyneitä reserviläisiä tulee nykyistä laajemmin sijoittaa yhteiskunnan muihin kriisiajan tehtäviin.

Puolustustukemme kehittämisessä tulee huomioida myös kokonaisturvallisuusnäkökulma. Uusien sodankäynnin muotojen myötä sotaa ei enää käydä vain sotilasyksiköiden ja sotakoneiden välillä vaan sodankäynnin ja muiden vastaavantyyppisten toimenpiteiden kohteena on koko yhteiskunta ja sen toimivuuden kannalta keskeinen infrastruktuuri. Sinänsä tämä ei ole uutta, sillä jo toisen maailmansodan aikana vastarintaa ja puolustustahtoa sekä yhteiskunnan yleistä toimintaa yritettiin lamauttaa siviilikohteiden ja liikenneyhteyksien massiivisilla ilmapommituksilla.

Sotilasteknologian kehittymisen myötä tämä on muuttunut yhä enemmän yhteiskunnan toiminnan kannalta keskeisen infrastruktuurin lamauttamiseksi mm. käyttämällä lentokoneista, laivoilta ja sukellusveneistä laukaistavia täsmäaseita, ballistisia ohjuksia, erikoisjoukkojen operaatioita sekä mm. elektronisen sodankäynnin menetelmiä. Nyky-yhteiskunnan toiminta lamautuu hyvin tehokkaasti jo sähkö- ja internet-verkot lamauttamalla, estämällä omat TV-lähetykset sekä esim. tuhoamalla liikenteen kannalta keskeisiä solmukohtia kuten siltoja, lentokenttiä, satamia ja rautatieverkkoja jne.

Yhteiskunnan yleisen infrastruktuurin ylläpitäminen kuuluu normaalitilanteessa asiaankuuluville viranomaisille, jotka turvautuvat tarvittaessa Puolustusvoimien virka-apuun. Kriisitilanteessa näihin tehtäviin varatut resurssit eivät todennäköisesti riitä ja Puolustusvoimien kyky antaa virka-apua on normaalitilanteita alhaisempi. Niinpä yhteiskuntamme perustoiminnot alkavat todennäköisesti lamautua näissä tilanteissa hyvinkin nopeasti.

Reserviläisliitto näkee, että yhteiskunnan kriisivalmiutta tulisi tehostaa vahvistamalla myös muita kuin Puolustusvoimien organisaatiota. Jokaiselle kriisitilanteessa toimintavastuuta omaavalle viranomaistaholle tulee rakentaa reservi, jonka avulla sen toimintakapasiteettiä kyetään kriisitilanteissa nopeasti ja merkittävästi kasvattamaan. Näihin organisaatioihin tulisi myös ennakolta sijoittaa nykyistä merkittävästi laajemmin mm. siviilipalveluksen suorittaneita henkilöitä

Reserviläisliitto | Döbelninkatu 2, 00260 Helsinki | (09) 4056 2040 | toimisto@reservilaisliitto.fi

sekä täydennyspalvelukseen siirtyneitä reserviläisiä ja näihin tehtäviin halukkaita henkilöitä, joilla ei ole sijoituksia Puolustusvoimien sodan ajan organisaatioissa.

Näitä poikkeusolojen organisaatioita tulisi myös säännöllisti kutsua harjoituksiin, jotta ne olisivat kriisitilanteessa kykeneväisiä myös käytännössä hoitamaan niille asetetut tehtävät. Lisäksi on perustettava kansallinen varausrekisteri, jotta vältytään päällekkäisiltä henkilövarauksilta.
Lisätietoja Reserviläisliiton lausunnosta antaa liiton toiminnanjohtaja Olli Nyberg, p. 0400 640 755 tai s-posti olli.nyberg@reservilaisliitto.fi.